

SCHAKEL

SENIORENVERENIGING

— *Bladel* —

De Schouw Emmaplein 2

5531 HM Bladel tel. 380433

Rek.nr. NL06RABO0107500876

Contributie: € 23,00 p.p. per jaar

25^e jaargang nr. 5
mei 2020

Ledenblad van
Seniorenvereniging Bladel

Website:
Seniorenverenigingbladel.nl

Redactieadres:
De Schouw
Emmaplein 2

schakel@seniorenverenigingbladel.nl

Uiterste datum van inleveren
kopij: zaterdag 30 mei

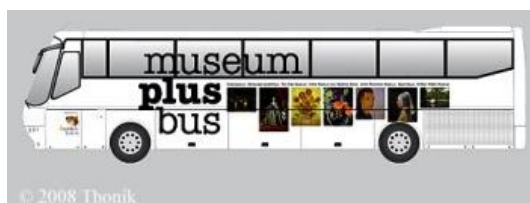

- blz. 1 Fotocollage activiteiten vóór de corona-uitbraak
- blz. 2 Digitale ONS
Museum Plus Bus
Familieberichten
Dankbetuiging fruitschaal
Uit eten met
Seniorenvereniging Bladel
- blz. 3 Geen kienen
Coronavirus houdt ons in zijn greep
S | H-sticker voor
RESPECT, VEILIGHEID en BEGRIP
- blz. 4 Zomeractiviteiten 2020
Onze Belcirkels
- blz. 5 Driemaal is scheepsrecht:
Seniorenshow 'Zoek de zon op'
Advertentie Gielen
Activiteitenkalender na corona 2020
- blz. 6 In het hart van de Schakel
- blz. 9 Nederlandse spreekwoorden en gezegden
Beste deelnemers aan activiteiten van
Seniorenvereniging Bladel
- blz. 10 Puzzelpagina
- blz. 11 Personalia
- blz. 12 Vaste activiteiten na corona

Digitale ONS

Wilt u de ONS van KBO-Brabant digitaal lezen?
Hierbij voor u de link naar de pagina:
<https://www.kbo-brabant.nl/ons-magazine/>
Veel leesplezier, KBO-Brabant
P.S. De ONS staat al heel lang op onze eigen website in het menu de Schakel.

Museum Plus Bus

Wij zouden op 4 juni naar het Kunstmuseum Den Haag gaan, maar de reis is nu vanwege het coronavirus geannuleerd. Ze proberen om ons later dit jaar in te plannen.

Sonja Reijne

Overleden

21 mrt.	P. (Piet) Bayens	87 jaar
29 mrt.	T. (Tiny) Brekelmans	84 jaar
30 mrt.	M.W.M. (Greet) Roosen-Lavrijsen	83 jaar
1 april	K. (Kees) van Limpt	85 jaar
3 april	C.F. (Cees) Veron	85 jaar
10 april	J.M. (Mieke) Schriever-Cools	70 jaar
11 april	J.J.W. (Jos) de Beijer	71 jaar
14 april	W. (Wilhelmina) Heesterbeek-v. Rooy	88 jaar
15 april	A.W. (Sjaan) van Hees-Graafmans	94 jaar

Nieuwe leden

Mevr. H. (Hélène) Brouwers-van de Ven
Dhr. P.J.A.H. (Peter) Mutsaers
Dhr. K. (Kasper) Touwen
Mevr. E.A. (Lies) Touwen-Hendriks

Merci

Seniorenvereniging
Hartelijk dank voor de prachtige fruitschaal die ik heb ontvangen na mijn ontslag uit het ziekenhuis.

Sjef Wilting

Uit eten met

Seniorenvereniging Bladel

Als gevolg van de coronacrisis kunnen we op dit moment geen planning met Ambiani maken. Daarom gaat uit eten met Seniorenvereniging op **17 juni niet door**.

We zullen de komende maanden gebruiken om afspraken te maken voor het nieuwe seizoen.

Toon Daniëls, Joke Schellekens en
Ria Verspeek

Geen kienen

Als gevolg van de coronacrisis is het hoogst onzeker of onze activiteit doorgang kan vinden. Daarom kunnen we op dit moment geen planning maken en komt deze activiteit op **2 juni** helaas te vervallen.

Coronavirus houdt ons in zijn greep

Vanaf 12 maart werden we geconfronteerd met de gevolgen van het coronavirus. Alle activiteiten werden in het belang van de volksgezondheid afgelast. De wekelijkse bijeenkomsten om met elkaar te kunnen bewegen, elkaar te ontmoeten of gewoon een praatje te maken konden geen doorgang meer vinden.

We kregen het advies zoveel mogelijk binnen te blijven en alleen voor de noodzakelijke dingen even naar buiten te gaan, boodschappen doen te beperken en als ouderen de boodschappen door anderen te laten doen. Het contact met anderen, kinderen, kleinkinderen, overige familieleden en kennissen moest zoveel mogelijk vermeden worden als je in de risicogroep valt. En het grootste deel van onze leden valt in deze groep. Gelukkig kenden we in april een periode met veel zon en redelijk hoge temperaturen. Met in de tuin zitten, wandelen, tuinieren en klussen konden velen zich nog redelijk vermaken, maar helaas is dat niet voor iedereen weggelegd.

In normale tijden worden alle 85-plussers van onze vereniging in de week van hun verjaardag bezocht door een vrijwilliger van onze bezoekgroep om felicitaties met een kleine attentie over te brengen. Vanwege de bezoekbeperkingen worden deze leden nu telefonisch benaderd en de attentie wordt op afstand bezorgd. Op verzoek van het bestuur hebben de vrijwilligers van deze groep met alle 85-plussers (ongeveer 190 personen) een telefoongesprekje gevoerd. Uit deze gesprekken kunnen we opmaken dat leden de situatie zoals die nu eenmaal is, accepteren, er goed mee omgaan en geen grote problemen ervaren.

Het bestuur heeft ook contact gehad met alle begeleiders van activiteiten en medewerkers van de schoonmaak. Met deze personen hebben we een passende regeling getroffen. Zodra we de activiteiten weer op kunnen starten staan zij in de startblokken.

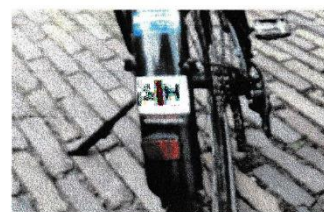
De afgelopen weken werden de signalen vanuit de samenleving gelukkig steeds wat positiever, minder mensen werden ziek, het aantal opnames in ziekenhuizen daalde en ook het aantal patiënten op de intensive care vertoonde geleidelijk een lichte daling. Ik hoop dat deze ontwikkelingen zich de komende weken doorzetten.

Daarom werden afgelopen week besluiten genomen om de basisscholen en kinderopvang begin mei weer gedeeltelijk open te laten gaan. Helaas is er op dit moment nog geen zicht op het weer op kunnen starten van de activiteiten van onze vereniging. Ik vraag me zelfs af of het mogelijk is met de afstandsregel van 1½ meter onze activiteiten voor de zomervakantie nog op te starten. Wij volgen de adviezen van het RIVM en de Rijksoverheid en zullen de komende periode bekijken welke mogelijkheden er ontstaan.

We zullen nog even vol moeten houden. Ik wens alle leden daarbij heel veel succes en sterkte. Mensen maak er het beste van en schroom niet om hulp te vragen of een van de vrijwilligers van onze vereniging te bellen!

Paul van de Weijer

S | H
SLECHTHOREND

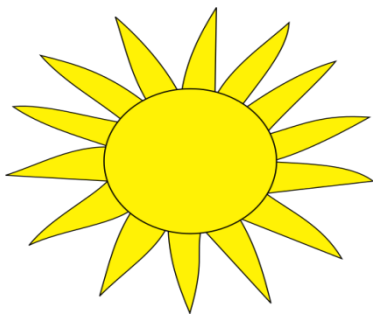
S | H-sticker voor RESPECT, VEILIGHEID en BEGRIP

Senioren gaan langzaam minder horen. De naasten in hun omgeving moeten hen erop wijzen dat zij slechter gaan horen. De eerste fase is de ONTKENNINGSFASE en niemand wil zo'n groot bord achter op de fiets hebben, want zij horen iets minder en zijn niet doof. Hiervoor is deze S | H-sticker ontwikkeld. Iedereen zal zich hierin herkennen. 'Ruim 1,5 miljoen senioren die minder goed horen!'

De S | H-sticker attendeert de omgeving hierop. De sticker is 5x5 cm en past bijvoorbeeld op het achterspatbord van uw fiets. Op de steeds vollere en drukkere fietspaden wordt hiermee subtiel aangegeven dat men, ook bij herhaaldelijk en nadrukkelijk bellen, het niet hoort.

De S | H-sticker is op vele manieren te gebruiken ook bij de voordeurbel, scootmobiel, rolstoel, rollator tot aan wandelstok toe, omdat deze eenvoudig op maat is bij te knippen en plakt op alle stof- en vetvrije ondergronden. Vele instanties ondersteunen dit initiatief o.a. Nationale Politie, Veilig Verkeer Nederland, GGMD, ANWB, KBO-afdeling, Zorgzaam Apeldoorn, rijwielhandel, lesmateriaal Hogeschool Utrecht; omdat we met ons allen meer Respect, Veiligheid en Begrip wensen voor elkaar in ons land.

Na het aanbrengen van de sticker op het achterspatbord zegt de ervaring, dat je anders/prettiger gaat fietsen. Het achterop komende verkeer gaat zich beleefder gedragen. Op dit moment zijn er enkele verkooppunten in het land. Bestellen kan ook op WWW.SLECHTHORENDESTICKER.NL of stel een vraag op sh.sticker@ziggo.nl en u krijgt binnen 5 seconde antwoord. Heeft u graag een S | H sticker, neem contact op met Henk Heesterbeek, tel. 384186.

Zomeractiviteiten 2020

Beste senioren,

Een belangrijke beslissing voor u, die wij gezien de omstandigheden, met spijt in ons hart hebben moeten nemen.

We zitten allemaal gevangen in deze corona tijd. Sommigen zijn nog aan het werk, thuis of op het bedrijf. Anderen blijven volgens de maatregelen van het RIVM en het kabinet, zoveel mogelijk in en rondom eigen huis en tuin. En hanteren voor zover het kan de 1,5 m afstandsregel.

De basisschoolkinderen mogen vanaf 11 mei weer een paar dagen naar school. Het

middelbaaronderwijs zal waarschijnlijk rond 1 juni volgen, als de regel van 1,5 m kan worden toegepast.

Ook wij als werkgroep van de Zomeractiviteiten hebben te maken met adviezen en voorschriften, waar we ons aan moeten houden.

Maar vooral belangrijk voor ons is het bewaken van uw gezondheid en het voorkomen van besmettingsgevaar. Uw veiligheid staat voorop. Wij, ouderen behoren tot de risicogroep.

Wij hadden het plaatje rond voor 3 weken. Er is hard gewerkt door de enthousiaste leden van de werkgroep, maar toch is er besloten, omdat de activiteiten in juli en augustus vallen, **alle Zomeractiviteiten niet door te laten gaan.**

We weten nu op dit moment niet hoelang het corona-virus ons nog in de greep zal houden. De afstandsmaatregel van 1,5 m zal zeker nog lang worden gehandhaafd. Deze kunnen wij **niet garanderen** op het moment dat er een uitstapje zou worden gemaakt. Denk maar eens aan vervoer naar een activiteit met de auto, of de bus.

Als er andere inzichten en maatregelen komen, gaan wij bekijken wat er nog mogelijk is, om samen toch nog gezellig op pad te gaan. Dit zal dan misschien mogelijk zijn na 1 september. We kunnen samen niets anders doen dan geduldig afwachten hoe deze strijd tegen het corona-virus verder zal verlopen.

Zorg goed voor uzelf en zorg goed voor elkaar,

Thea Rosch

Namens de werkgroep Zomeractiviteiten

Onze Belcirkels

Door de coronacrisis moet iederéén zo veel mogelijk binnen blijven. Juist wij ouderen dienen sociaal contact zoveel mogelijk te beperken. Van veel leden horen we dat het niet meevalt om de wekelijkse activiteiten en contacten te moeten missen. Laten we daarom proberen er met elkaar het beste van te maken. Ontmoeten kan nu even niet, maar bellen natuurlijk wel.

Daarom neemt KBO-Brabant het initiatief voor Onze Belcirkels. In zo'n cirkel deelt u uw telefoonnummer met negen andere KBO-leden uit uw omgeving, zodat u elkaar regelmatig kunt bellen. Gewoon om te vragen hoe het gaat, om uw zorgen te delen, om een gezellig gesprek te

voeren. Zo kijken we toch naar elkaar om en hoeven we de coronacrisis niet alleen te doorstaan.

Hoe werkt het?

Onze Belcirkels zijn bedoeld voor leden die het prettig vinden in deze tijd regelmatig telefonisch contact te hebben met andere KBO-leden. U geeft ons toestemming om uw naam en telefoonnummer te delen met negen andere KBO-leden zodat er een Belcirkel van tien personen ontstaat, allemaal lid van KBO-Brabant, dus wel zo veilig! Hoewel veel, maar niet alle ouderen in onze provincie lid zijn van KBO-Brabant, stellen we lidmaatschap uit veiligheidsoverwegingen toch bewust tot voorwaarde: ons kent ons.

De spelregels

Die bepaalt u met elkaar! Als u meedoet, bent u binnen een paar dagen lid van een groepje van tien KBO-leden die het, net als u, fijn vinden om onderling telefonisch contact te hebben. U belt gewoon een van de nummers uit de lijst of iemand belt u. Hoe vaak u elkaar belt, bepaalt u samen. Er zit geen organisatie of ingewikkeld systeem tussen. Deelname is dan ook gratis, afgezien van uw gebruikelijke belkosten uiteraard.

Interesse?

Wilt u meedoen en hebt u een computer? Ga dan naar: www.kbo-brabant.nl/formulier-onze-belcirkels/ U komt dan rechtstreeks in het aanmeldformulier. Hebt u geen computer bel dan naar kantoor van KBO-Brabant: 073-6444066.

Driemaal is scheepsrecht: Seniorenshow 'Zoek de zon op'

In de Schakel van april 2020 stond op blz. 13 een oproep voor personen die een kaartje hebben gekocht voor de seniorenshow 'Zoek de zon op', die op donderdag 19 maart zou hebben moeten plaats vinden.

Helaas is deze door 'tegenwerking' van het coronavirus niet doorgegaan. In hetzelfde artikel heb ik eenieder die kaartjes voor deze show gekocht heeft opgeroepen om zich te melden. Bij de verkoop op 7 maart hebben we geen namen genoteerd. Dus weten we ook niet aan wie we eventueel geld moeten teruggeven als de verplaatste voorstelling niet door kan gaan. Ik heb een aantal reacties gehad. Dank daar voor!

Van een zestal kaarten zoek ik de eigenaren

nog. Om straks de zaak goed af te kunnen werken, nogmaals graag reactie van degenen die nog niet gereageerd hebben op mijn oproep van april.

Laat iets van je weten!

Stuur een mail naar w.lieshout39@upcmail.nl of bel met 06-19913309 of 0497-382328

Dank voor de medewerking

Wim van Lieshout

Bucht 6, 5571 CW Bergeijk

T: 0497 551 777
I: info@gielen.nl
W: www.gielen.nl

DRUKWERK	PRINT	ONLINE
ONTZORGEN	DTP-STUDIO	WEEKBLADEN

Activiteitenkalender na corona 2020

datum	activiteit
3 oktober	Koersbaltoernooi Kringen Hapert
9 oktober	Kringenkampioenschap Jeu de Boules
16 oktober	Seniorenmiddag 85+
24 en 25 oktober	Vorronden kringen-kampioenschappen biljarten driebanden
31 oktober	Finales biljarten driebanden
4 november	Bonte middag
16 december	Groendeco Kerst
23 december	Kerst-/winterviering

Door alle annuleringen vanwege de coronacrisis zou het kunnen dat er activiteiten zijn die naar een andere datum verschoven worden omdat er misschien geannuleerde activiteiten alsnog ingevoegd gaan worden.

van de Schakel

Een eeuw gezondheidszorg in Bladel (1693-1793)

Aflevering 1

Inleiding

Een enkele uitzondering daargelaten misschien zal iedereen in Bladel wel eens naar een dokter zijn geweest. Een huisarts naar eigen keuze, gevestigd in het dorp zelf.

Vroeger zou dat niet mogelijk geweest zijn. Eeuwen geleden ging het er bij ziek zijn en heling zoeken heel anders aan toe. En dat niet alleen bij lichamelijke mankementen, ook op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Navolgend zal daar voor ruim een eeuw verslag van worden gedaan. Maar dan wel met de nodige reserves. In de eerste plaats vanwege de schaarheid aan gegevens. Voor zover er nog vroegere archivalia betreffende Bladel bewaard zijn gebleven, maar dat houdt echt niet over, geven die slechts heel spaar- en moeizaam wat incidentele namen van patiënten en verzorgers prijs. Of een enkele doktersrekening vol 'potjeslatijn'. En daarmee is meteen de tweede handicap aangegeven. Schrijver dezes is dat taaltje namelijk helemaal niet machtig, net zo min als hij ook maar enige kaas heeft gegeten van welk onderdeel van het medische gebeuren dan ook. Slechts de wetenschap dat Bladel momenteel over voldoende artsen beschikt om met een juiste receptuur de kwalijke gevolgen van al te grote blunders bij de lezers weg te nemen heeft hem alsnog tot publiceren bewogen.

De samenstelling van de medische stand vroeger

Vanwege de grote verschillen tussen de vroegere en huidige samenstelling van de medische stand is het niet ondienstig eerst iets te vertellen over de toenmalige beoefenaars van de heel- en geneeskunde in het algemeen. Vanouds vallen daarbij vier categorieën te onderscheiden. De dokters, meestal als *medicinae doctores* aangeduid, de chirurgijns, de vroedvrouwen en de apothekers. Bij drie van

genoemde groepen zullen de meesten zich wel iets voor kunnen stellen, alleen die chirurgijns, die zijn wat raadselachtig. Toch zijn dat in Bladel nu juist de enige lieden geweest waarop men, als het moest, direct terug kon vallen. Gedurende meerdere perioden van de achttiende eeuw heeft men een chirurgijn in dorpsdienst gehad. Voor wat betreft de andere categorieën heeft men vrijwel steeds een beroep moeten doen op personen van buiten het dorp.

Maar zelfs al zou men een eigen afgestudeerde dokter bij de hand gehad hebben, dan nog zou die zijn patiënten niet zelf geholpen hebben. Een *medicinae doctor* beperkte zich namelijk tot het stellen van de diagnose. Middels het ondervragen en onderzoeken van zijn patiënt. Op grond van de zo verkregen inzichten schreef hij dan medicijnen of een behandeling voor. Uitgevoerd werden de behandelingen echter door een chirurgijn. Of dat nu het trekken van tanden of kiezen betrof, het wegsnijden van gezwollen of hele ledematen (want ook amputaties kwamen voor), het zetten van been- of armbreuken of het behandelen van zweren en wonden. Lang geen ongevaarlijke verrichtingen dus, waarbij het hoogst gewenst was dat de man enige kennis van zaken had. Nu is men daar door middel van het verplicht laten bijwonen van anatomielessen en het laten doen van examens in de loop van de tijd ook wel zwaardere eisen aan gaan stellen, maar dat dan toch vooral in de grotere plaatsen van het land. Op het platteland maakte een chirurgijn zich de snijkunst meestal al doende eigen, al dan niet als hulpje van een reeds gevestigde leermeester, die veelal zijn vader was.

Gelukkig bestonden er enkele onschuldige handelingen waarmee de eerste vaardigheden in het hanteren van een mes vrij gevaarloos konden worden aangeleerd. Door iemand te scheren of hem ader te laten. In vroeger tijd was die combinatie van chirurgijn en barbier de gewoonste zaak van de wereld. Ook in Bladel is dat wel voorgekomen, maar vaker zijn beide beroepen daar toch in gescheiden handen geweest. Meerdere barbiers hebben er nooit het echte chirurgijnswerk gedaan.

Resten nog de apotheker en de vroedvrouw. Net zo min als tegenwoordig was het vroeger toegestaan dat een practiserend geneesheer tevens apotheek hield. In die plaatsen althans waar een apotheek was. Op het platteland kwam dat echter niet of nauwelijks voor, zodat

de chirurgijn-barbier daar tevens voor de levering van de nodige medicamenten zorgde. Al dan niet betrokken van een apotheker, drogist of kruidenhandelaar uit de stad.

Dan de verloskunde. Tot op het einde van de achttiende eeuw is die bijna geheel in handen van vrouwen geweest, de zogenaamde "vroedvrouwen", hoewel er ook "vroedmeesters" zijn geweest, verloskundigen dus. Op het platteland wilde dat echter niet gedaan zijn. De publieke opinie vond mannelijke hulp voor de barend lange tijd hoogst onwelvoeglijk. Eeuwenlang is bevallen daar een zaak van vrouwen onderling geweest. Toch zijn daar in Bladel ooit grote vraagtekens bijgezet.

In Bladel traden chirurgijns soms ook op als barbier

Chirurgijns van buiten in Bladel aan het werk (1693-1721)

Begin achttiende eeuw had men in Bladel nog niet de beschikking over een eigen chirurgijn. Als er al genoemd worden in de bronnen komen ze allemaal van buiten het dorp. Als eerste is dat het geval met Nicolaas Rijckens uit Eersel, nog op het eind van de zeventiende eeuw. In 1693/94 is men die een keer vanuit Bladel gaan halen om een gewonde Bosschenaar te behandelen. "Aen Jan Adriaens voor afhaelen van meester Nicolaes Rijckens

van Eersel, om te verbinden seeckere gequetste (= gekwetste) parsoon, opgevangen door de soldaten van den Gouverneur van Den Bosch ende alhier doorschoeten, 6 stuivers", aldus de burgemeestersrekening van genoemd jaar.

Mogelijk is het net zo'n bekwame heelmeester geweest als zijn vader Francois, want die staat in de bronnen goed aangeschreven: "meester Fancoijs Rijckens, vermaerden chirurgijn, wonende tot Eersel". De persoon in kwestie is in ieder geval in leven gebleven, anders had Jan Ariaens hem niet verder naar Vessem hoeven te vervoeren, "om te verbrenge naar Den Bosch".

Ook tijdens de Spaanse Successie-oorlog (1702-1713) heeft men herhaaldelijk een beroep op chirurgijns van buiten moeten doen. Zowel op Caspert van den Bogaert uit Hapert als meester Bedincx uit Eersel, waarmee mogelijk Jacobus Bedincx is bedoeld. "Compt Caspert van den Bogaert, meester chirurgijn tot Hapert, voor medicamenten gedaen aen de dochter van Bartel Waelen 2-10-0 ende Maeijcken Hercx 1-10-1" (1702). Datzelfde jaar zou hij ook nog het kind van Jan Peter Dirckx cureren en in 1702 dat van Thomas Jans. Ook Bedincxs optreden valt trouwens in 1702. Soms nam men in Bladel het verzorgen der zieken zelf ter hand. Medisch gezien misschien niet helemaal verantwoord, maar er laten zich beroerdere medicijnen indenken. "Gelevert in de sieckte pruijmen, wittebroet en suijker". "Betaelt voor brandewijn, gebruijckt tot de wonden van Dirck Wijers, 0-3-0". "Voor gelevert bier in de sieckte van Dirck Janssen 0-13-0". Nog weer later, in 1721, was er opnieuw alle reden een chirurgijn van elders naar Bladel te ontbieden. Deze keer was dat Daniel Sauvé, een meester chirurgijn uit Hoogeloon. Niet dat die nog veel uit zou kunnen richten, want daarvoor lagen de feiten te duidelijk op tafel. Of liever gezegd, op bed. In de Paasnacht van genoemd jaar had er namelijk een gruwelijke roofmoord op de 60-jarige Griet Jan Anthonis uit Bladel plaatsgevonden. In verband daarmee was Sauvé door de schepenen van het dorp gevraagd haar officiële dood vast te stellen. Wat de volgende dramatische verklaring op papier heeft gebracht: "Compareerde voor schepenen in Bladel Daniel Sauvé, meester chirurgijn tot Hoogeloon, den welken ten overstaen van ons schepenen, ter presentie van de gecommiteerde des Heeren Officier, op heden hebben gevisitert het doode

lichaem van Griet Jan Antonis liggende in haer bloet halfs lijf op het bedde en met de handen en hoofd voorover op den gront steunende, welck lichaem den comparant verclaert en attesteert gewont te sijn met drie penetrante steken van agtere langs de rugge, de eene langs het schouderbladt van de lincker sijde, de tweede langs de spina dorsi (= ruggegraat of wervelkolom), effen boven het diaphragma (= middenrif) en de derde onder de korte ribben in de lincker sijde onder 't diaphragma.

Item een steeck van agteren in den hals tot op het os occipitalis (= achterhoofdsbeen), mitsgaders een dwarse snede aen de regter sijde in den hals waerin alle nerves (= zenuwen) en bloetvaten doorgesneden sijn, hebbende boven dit alles nogh diverse toegebrachte wonden, waeruijt absoluert de doot is gevolght en moordadigh van leven ter doot is gebragt”.

“Een droevige quale aen de borst (: de Canker:)” (1736)

In december 1733 zou Bladel een nieuwe secretaris krijgen, Johan Christiaan van Crullenberg, op dat moment nog deurwaarder in Utrecht. Omdat die niet van plan was zijn oude baan ook onmiddellijk te laten schieten, dreigde hij in de grootste problemen te komen. Op 20 september 1724 had de Staten Generaal namelijk bepaald dat een secretaris niet langer dan vier maanden per jaar uit zijn standplaats afwezig mocht zijn. Zo niet dan zou hem dat op een boete van het dubbele van zijn salaris komen te staan.

Nu was Van Crullenberg wel zo kien geweest op Nieuwjaarsdag 1734 meteen een contract af te sluiten met een plaatsvervanger in Bladel, te weten Abraham van de Graaff, de zoon van de vorige secretaris van het dorp, wiens werk hij jaren geleden in feite al had overgenomen, maar daarmee waren de moeilijkheden nog niet voorgoed van de baan. Als iemand uit het dorp hem aan de letter van de wet zou willen houden, gingen de poppen alsnog aan het dansen.

Zo iemand nu is er in 1738 ook opgestaan, ene Willem Jacob Hendriks. Daar de plaatsvervangende secretaris hem onlangs op aanvechtbare gronden een aantal ketels had “afgepand”, had hij wraak gezocht. Door bij de Raad van State een letterlijke toepassing van de salarisregels ten aanzien van De Graaff en Van Crullenberg te eisen. Omdat men in Den Haag onmogelijk kon inschatten wat er in het

verre Bladel nu eigenlijk precies aan de hand was werd de Raad en Rentmeester-Generaal van de Domeinen in Brabant, Anthony Weveringh van Holy (1735-1744), met de zaak belast, die beide partijen op 9 april 1738 naar Den Bosch ontbood.

Uit een gezamenlijke verklaring van ieder die ook maar ooit iets in het dorp was geweest, hetzij schepen, burgemeester, zetter, heemraad of taxateur, moet hem de ware reden van Crullenbergs absentie duidelijk geworden zijn. Een zware ziekte van diens vrouw. In 1736, aldus de verklaring, had Van Crullenberg “ruim over de seeven weken aen den anderen” vaste residentie in Bladel gehouden. Om een heel dringende reden was hij daarna echter voor langere tijd vertrokken. “Sijn hujsvrouw ondertussen met een quale aen de borst (: de Canker) besogt geworden” zijnde, had “hij sig met zijn vrouw tot Utrecht onder de chirurgijn begeben, om haer te cureren, gedurende welke tijt hij genootzaakt is geweest sijn vrouw in die droevige quale behulpsaam te sijn”.

Hoe beroerd dat voor de secretaris persoonlijk ook geweest was, het dorp had van zijn afwezigheid niet in het minst te lijden gehad. Zo voortreffelijk had Abraham van de Graaff al die tijd het secretariële werk waargenomen. Het is voor Van Crullenberg te hopen dat het in Utrecht goed is afgelopen met zijn vrouw. *(wordt vervolgd)*

Bron: Jan Hagen, “Een eeuw gezondheidszorg in Bladel (1693-1793), speciaal ten tijde van de “roode loop”, in: Jaarboek Heemkundige Kring Pladella Villa, Deel IV, 1993, p. 50-103;

Tekstbewerking: Ben Holleman

Nederlandse spreekwoorden en gezegden

Aflevering 1

Deze rubriek verschijnt incidenteel.

Pak een blaadje en noteer daarop het afgemaakte spreekwoord of gezegde. Zet de betekenis van het spreekwoord of gezegde daarachter. Leg het blaadje in de Schakel en bewaar die. Over enige tijd kunt u uw spreekwoorden- en gezegdenkennis zelf checken.

1. Nieuwsgierig _____
2. Aal is geen _____
3. _____ geven verarmt niet
4. Het zit er niet _____
5. Altijd op hetzelfde _____ hameren
6. Tot een _____ worden
7. _____ gaat uit
8. Het is geen _____ werk
9. Goed _____ staan
10. Van aangezicht tot _____

11. De aanhouder _____
12. Iemand iets _____
13. Aanstoot _____
14. Een steen des _____
15. Zonder aanzien des _____
16. Aap wat heb je mooie _____
17. Hij heeft de _____ binnen
18. De _____ komt uit de mouw
19. In de aap _____ zijn
20. Zich een aap _____
21. In goede _____ vallen
22. Een _____ naar zijn vaartje hebben
23. Op zijn oud _____
24. In _____ schoot zitten
25. Weten waar Abraham de _____ haalt

Ben Holleman

Beste deelnemers aan activiteiten van Seniorenvereniging Bladel

Het kabinet heeft alle samenkomsten in Nederland tot 1 juni 2020 verboden. Daarom heeft het bestuur besloten om alle activiteiten in gemeenschapshuis Den Herd, in De Schouw en in biljartruimte D'n Opstoot tot en met 31 mei 2020 geen doorgang te laten vinden.

Wij hopen dat u begrip heeft voor deze maatregelen die we genoodzaakt waren om te nemen om onze bijdrage te leveren aan het indammen van het coronavirus.

Het bestuur van Seniorenvereniging Bladel

Puzzelpagina

Oplossing vorige puzzel

FRONT KLEUR
 OUDE D INFO
 OS SUEDE OM
 I ITT ASE P
 OP SOM EA
 MEVR U MAAG
 VV ALDRA LI
 GESP E LUST
 RU DRA UT
 L FRA AAR M
 ID ARTIS TE
 RIST M LOOM
 EERST SALTO

Oplossing vorige boggles

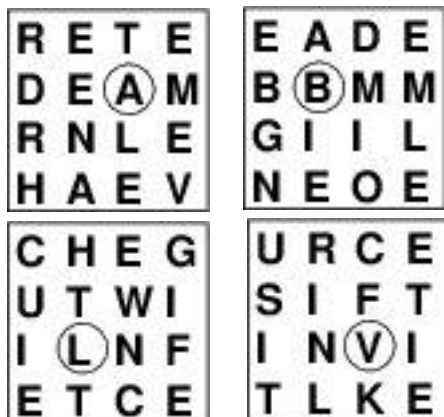
Ademhaling – Afstandhouden
 Intensivecare - Lockdown

Winnaar vorige Prijs Boggle:

Cor van Pelt

Boggles

Start bij de omcirkelde letter en vind een helaas nog actueel woord door steeds naar een naburige letter te gaan. Elke letter mag slechts één keer gebruikt worden.

Oplossing Boggles:

- 1 ..... (15 letters)
- 2 ..... (9 letters)
- 3 ..... (16 letters)
- 4 ..... (13 letters)

Naam: .....

Adres: .....

HORIZONTAAL:

- 1.donkere kamer; tuinafscheiding 2.man van adel; Quetelet index 3.zenuwachtig
- 4.borstharnas; administratietroepen
- 5.dorpsplein; tot en met 6.voegwoord; onder andere 7.klimaatregeling in afgesloten ruimtes; regeringsreglement 8.deel v.e. bijenkorf; masker 9.gegevens; boerenbezit 10.bezitt. vnw.; rijksuniversiteit; nummer.

VERTICAAL:

- 1.mogelijk; noot 2.reukwater; slinger-plant 3.specerij; stampot 4.Spaans landvoogd; godendrank 5.schor; gebogen; Vrije Universiteit 6.evenaar; dom persoon 7.bakbenodigdheid; steensoort.

	1	2	3	4	5	6	7	
1								1
2								2
3								3
4								4
5								5
6								6
7								7
8								8
9								9
10								10
	1	2	3	4	5	6	7	

Prijs Boggles

Seniorenvereniging Bladel verloot onder de inzenders van de juiste oplossing een gratis deelname voor twee personen aan onze activiteit 'Uit eten met Seniorenvereniging Bladel'. Inleveren **vóór 30 mei** in De Schouw.

PERSONALIA

Bestuursleden

Voorzitter

Paul van de Weijer pvdweijer@live.nl – tel. 06-53475390

Secretaris

Henk Heesterbeek tel. 384186

HenkHeesterbeek@SeniorenverenigingBladel.nl

Tweede secretaris vacature

Penningmeester

Jac van der Aa j.aa6@upcmail.nl – tel. 06-51586555

Overige functies met hun bestuursleden

Coördinatie diensten

Martin van Gompel gompelmartin@yahoo.com - tel. 387186

Ledenwerving, rouw en jubilea

Francy Stevens tel. 06-25038096

FrancyStevens@SeniorenverenigingBladel.nl

Belangenbehartiging

Piet Hendriks paw.hendriks@hetnet.nl - tel. 385061

Algemene activiteiten

Corrie van der Kolk cpals44@hotmail.com - tel. 384354

PR en communicatie

Giel Verbeek g.verbeek21@chello.nl - tel. 06-51211003

Scholing en Vorming

Gerard Moeskops gerard@moeskops.info - tel. 360461

Zomeractiviteiten en reizen

Thea Rosch thearosch@gmail.com - tel. 06-51284739

Meer bewegen voor ouderen

Jan Evers j.evers50@chello.nl - tel. 384592

Ledenadministratie - Opzegging lidmaatschap

Gaat u verhuizen? A.u.b. tijdig doorgeven aan

Henk van Winkel tel. 360700

Ledenwerving, rouw en jubilea

Francy Stevens tel. 06-25038096

Jos Leermakers tel. 385035

Redactie Schakel en Website

Giel Verbeek tel. 06-51211003

Werkgroep Biljarten

Martin van Gompel, coördinator tel. 387186

Toon Daniëls, beheerder tel. 06-33635356

Klussendienst

Gust van de Put tel. 381031

(Tussen 9.00 uur en 12.00 uur op di./wo./do.)

Vervoersdienst

Elly Spijker tel. 06-50851993 of 382971

PC Hulpdienst

Hugo Duran tel. 591515

b.g.g.: Henk van Winkel tel. 360700

Gastvrouwen/heren

Rita van den Oetelaar tel. 383540

Maria Groenen tel. 844145

Beheerders

Louis Wouters (ma/di/do) tel. 384311

Henk Ansems (ma/di/do) tel. 384469

Walter Wouters, huismeester 06-20977357

Winterdienst/boodschappendienst

Miet van Steensel tel. 383086

Uit eten met Seniorenvereniging Bladel

Toon Daniëls tel. 06-33635356

Joke Schellekens tel. 06-16465318

Ria Verspeek tel. 06-11422011

Bezoekgroep

Corrie Spoelstra tel. 385334

corriespoelstra@gmail.com

Attentie

Kent u iemand die 5 dagen in het ziekenhuis

heeft gelegen en pas ontslagen is? A.u.b. doorgeven aan

Harrie van Avendonk tel. 387656

Toneel

Nell Lavrijsen tel. 06-11116929

Ria de Punder tel. 681676

Vertrouwenspersoon

Marcel Houben tel. 383310

Bezorgklachten Schakel: Francy Stevens

FrancyStevens@SeniorenverenigingBladel.nl

Ouderenadviseurs

Deze worden gefaciliteerd door Seniorenvereniging Bladel
maar werken onafhankelijk.

Wim Spijker tel. 382971

Mariet Verdaat tel. 382919

Adri Stevens tel. 06-46141517

Piet Hendriks tel. 385061

Giel Verbeek tel. 381172

Cliëntondersteuners WMO

Mariet Verdaat tel. 382919

Piet Hendriks tel. 385061

Giel Verbeek tel. 381172

Thuisadministrateurs

Piet Hendriks tel. 385061

Arno Lablans tel. 383664

Belastinginvullers namens KBO-Brabant

Arno Lablans tel. 383664

Ton Heesterbeek tel. 384210

Cor van Pelt tel. 384103

VASTE ACTIVITEITEN NA CORONA

Biljarten in D'n Opstoot		contactpersonen	tel.nr.
Elke dag van 9.00 tot 21.00 uur		Martin van Gompel	387186
(Voorheen Praktijkschool, Burgemeester Goossensstraat 48)		Toon Daniëls	384573
Indoor-jeu de boules 't Buutje		Cor van den Heuvel	06-27577274
Maandag t/m vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur en van 14.00 tot 16.00 uur		Toon Daniëls	06-33635356
(Voorheen Praktijkschool, Burgemeester Goossensstraat 48)			
maandag			
volksdansen	09.00 – 11.15 uur	De Schouw	Rita van den Oetelaar 383540
zangkoor	13.00 – 14.15 uur	De Schouw	Anneke Strik 381870
hobbyclub	14.00 – 16.00 uur	D'n Durloop	Manon Smeets 06-12790411
kaarten	14.25 – 17.00 uur	De Schouw	Geert Peskens 382804
linedance	19.00 – 21.00 uur	De Schouw	Rita van den Oetelaar 383540
dinsdag			
koersbal	09.45 – 11.30 uur	Den Herd, Sniederszaal	Henk Adriaansen 384446
fietsen	13.00 – 17.00 uur	Vertrek bij De Schouw	Cor van den Heuvel 06-27577274
tekenen/schilderen	13.30 – 16.00 uur	Tussenzaal	Nellie Hendrixx 385939
stoelgym	13.45 – 14.45 uur	De Schouw	Rob Verhoeven 381007
gymnastiek	15.00 – 16.00 uur	Den Herd, Sniederszaal	Francy Stevens 06-25038096
linedance	19.00 – 21.00 uur	De Schouw	Rita van den Oetelaar 383540
woensdag			
wandelen	09.00 – 12.00 uur	Vertrek per auto bij De Schouw	Jeanne Hendriks 385061
buurtgroep	10.00 – 12.00 uur	De Schouw	Bianca Morsink 06-55113098
jeu de boules	10.00 – 12.00 uur	Bij Den Herd	Piet Veron 384373
			Janus Vermeulen 384561
yoga	10.45 – 11.45 uur	Gagel 8c Hooge Mierde	Nellie Hendrixx 385939
soos (oktober t/m april)	14.00 – 16.00 uur	De Schouw	Sjef Wilting 06-12272931
donderdag			
gymnastiek	09.00 – 10.00 uur	Den Herd, Sniederszaal	Francy Stevens 06-25038096
gymnastiek	10.00 – 11.00 uur	Den Herd, Sniederszaal	Francy Stevens 06-25038096
gymnastiek	11.00 – 12.00 uur	Den Herd, Sniederszaal	Francy Stevens 06-25038096
yoga	11.15 – 12.15 uur	De Schouw	Nellie Hendrixx 385939
fietsen	13.00 – 17.00 uur	Vertrek bij De Schouw	Cor van den Heuvel 06-27577274
watergymnastiek	13.45 – 14.30 uur	Zwembad Bladel	secretariaat 387003
vrijdag			
tai chi	09.00 – 10.00 uur	De Schouw	Toos Kneefel 384470
jeu de boules	10.00 – 12.00 uur	Bij Den Herd	Piet Veron 384373
			Janus Vermeulen 384561
watergymnastiek	11.15 – 12.00 uur	Zwembad Bladel	secretariaat 387003
watergymnastiek	13.00 – 13.45 uur	Zwembad Bladel	secretariaat 387003
overige activiteiten			
kienen			
donderdag 2 juli??	13.30 - 16.00 uur	De Schouw	Maria Groenen 844145